

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
„Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi”
„Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020”
Materiał przygotowany przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie

Gospodarstwo edukacyjne - informacje ogólne

Aleksandra Hapka - KPODR Minikowo

06.10.2022

KPODR Minikowo

Rolnictwo społeczne

Europejski Parlament Wiejski
Kielce, 12-15.09.2022

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Gospodarstwo edukacyjne w pierwotnej definicji oznaczało przedsięwzięcie prowadzone na terenie czynnego gospodarstwa rolnego, najczęściej przez rolnika lub członka jego rodziny, w zakresie świadczenia usług edukacyjnych w postaci warsztatów, pokazów lub szkoleń.

Często stanowiło ono urozmaicenie działalności agroturystycznej i było skierowane do sprecyzowanych grup odbiorców – głównie rodzin z dziećmi ale także grup szkolnych i przedszkolnych.

Od 2011 roku funkcjonuje w Polsce **Ogólnopolska Sieć Zagród Edukacyjnych**.

W wyniku realizacji projektu zdefiniowane zostało pojęcie gospodarstwa edukacyjnego wraz z jego identyfikacją rynkową w postaci nazwy „**Zagroda edukacyjna**”.

”Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich”

Czym jest Zagroda Edukacyjna?

Zgodnie z definicją Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi „Zagroda Edukacyjna” to obiekt:

1. Zlokalizowany na obszarach wiejskich
2. Prowadzony przez mieszkańca wsi
3. Przyjmujący dzieci i młodzież w ramach programów szkolnych i aktywności pozaszkolnej
4. Posiadający i prezentujący zwierzęta gospodarskie lub uprawy rolnicze

---

”Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich”

Realizujący przynajmniej dwa cele edukacyjne spośród niżej wymienionych:

- a) Edukacja w zakresie produkcji roślinnej
- b) Edukacja w zakresie produkcji zwierzęcej
- c) Edukacja w zakresie przetwórstwa produktów rolnych
- d) Edukacja w zakresie świadomości ekologicznej i konsumenckiej
- e) Edukacja w zakresie dziedzictwa kultury materialnej wsi, tradycyjnych zawodów, rękodzieła i twórczości ludowej

Poszerzenie oferty obiektu o świadczenie usług edukacyjnych niesie wiele korzyści dla jego właścicieli:

1. **Umożliwia pozyskanie dodatkowego dochodu** stosunkowo niewielkim kosztem.

WSKAZÓWKA DLA GOSPODARZA: korzystaj z tego co już posiadasz.

2. **Przedłuża sezon turystyczny.**

WSKAZÓWKA DLA GOSPODARZA: przygotuj program edukacyjny pod realizację podstawy programowej.

3. **Pozyskuje klientów na produkty z gospodarstwa.**

WSKAZÓWKA DLA GOSPODARZA: stwórz możliwość zakupu pamiątek z gospodarstwa.

4. **Stanowi odmianę codziennego życia rolnika i jego rodziny.**

5. **Niesie radość z pracy z dziećmi i nauczycielami.**

6. **Korzyści z przynależności do OSZE.**

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

- Prawo do identyfikowania oferty edukacyjnej logotypem Sieci

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

- Dostęp do poradników merytorycznych
- Udział w okresowych szkoleniach
- Wsparcie doradcze
- Wymiana doświadczeń na portalu społecznościowym oraz zjazdach

Prowadzenie gospodarstwa edukacyjnego jest korzystne przede wszystkim dla trzech grup interesantów: **gospodarzy, szkolnictwa** oraz **dzieci i młodzieży szkolnej**. Poprzez prowadzenie zajęć gospodarze uzyskują dodatkowy dochód i przedłużają okres korzystania z usług obiektu, szkolnictwo uzyskuje nowe miejsca realizacji podstawy programowej w praktyce, a dzieci i młodzież mogą kształcić się w otoczeniu przyrody i poznawać szkolne zagadnienia od strony praktycznej.

Zakresy tematyczne oferowanych zajęć

- Edukacja regionalna
- Ekologia
- Ginące zawody
- Kuchnia domowa
- Przetwórstwo spożywcze
- Przyroda
- Rękodzieło artystyczne
- Rolnictwo i zajęcia gospodarskie
- Tradycyjna żywność
- Zajęcia rekreacyjne
- Zajęcia sportowe
- Zwyczaje i obrzędy

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Zagadka nr 1

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Programy edukacyjne – przykłady realizacji

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Ziołowy dzbanek – Sąpy (warmińsko-mazurskie)

„Klimatyczne miejsce, pokoje i otoczenie. Duży prywatny teren pełen drzew, roślin i zwierząt. Dzieci najbardziej ucieszyły króliki. W pokoju wszystko co potrzebne. Pyszne śniadania. Piękna okolica.”

 Bartłomiej Polska

„Przesympatyczni gospodarze, pyszne śniadania, fajnie zagospodarowania zagroda, chata zielarska i garncarska, zwierzęta atrakcja dla dzieci, stary sad, wieczorne ognisko, cisza i spokój brak Tv, super...”

 Piotr Polska

„Jeśli ktoś szuka odpoczynku z dala od zgiełku i tłumów to doskonałe miejsce. Są zwierzątka, można podejść do nich z dzieckiem, dziecku się podobały, fajnie że można wejść do ich zagrody.”

 Tomasz Polska

Źródło zdjęć: www.ziolowydzbanek.pl, Fot. Piotr Siemienas

”Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich”

CHATA ZIELARSKA

Źródło zdjęć: www.zagrodaedukacyjna.pl, Fot. Piotr Siemienas

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Źródło zdjęcia: www.zagrodaedukacyjna.pl, Fot. Piotr Siemienas

CHATA GARNCARSKA

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Program zajęć edukacyjnych

ZIOŁOWY DZBANEK / Ewa Nisiewicz		
Nazwa obiektu / nazwisko prowadzącego		
Sąpy 20, 14-420 Młynary		warmińsko-mazurskie
Adres		Województwo

1. Temat / tytuł zajęć:

W ogrodzie ziołowym cuda się dzieją

2. Czas trwania zajęć:

2-3 h

3. Grupa docelowa:

Przedszkolaki, dzieci w wieku szkolnym (klasy szkoły podstawowej), młodzież w wieku szkolnym (gimnazjum, szkoła średnia, studenci), osoby dorosłe

4. Liczebność grupy:

min. 10 max. 25

5. Prowadzący zajęcia:

Ewa Nisiewicz

6. Zakres tematyczny:

Zapoznanie uczestników z ziołami rosnącymi w ogrodzie ziołowym oraz na łąkach, a także omówienie wykorzystania ich magicznej mocy w medycynie, kuchni i kosmetyce.

7. Harmonogram/przebieg zajęć:

1. Omówienie magiczności ziół w legendach i podaniach.
2. Pogadanka na temat ziół czyli roślin leczniczych. Krótkie omówienie poszczególnych ziół i jakie mają właściwości.
3. Zapoznanie się z ekspozycją ziół suszonych w chacie zielarskiej.
4. Oglądanie ziół rosnących w doniczkach.
5. Rozpoznawanie ziół za pomocą klucza – zielnika. Otrzymanie kart pracy i wyprawa w poszukiwaniu wskazanych ziół w ogrodzie ziołowym i nie tylko.
6. Smakowanie ziół –degustacja ziołowych fajerczaków i herbat.

8. Pomoce dydaktyczne:

Zioła, zielnik, rysunki ziół, karta pracy

9. Dodatkowe uwagi:

Uczestnicy zabierają ze sobą wykonane karty pracy.

”Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich”

Lawendowa zagroda – Leszcze (kujawsko-pomorskie)

Źródło zdjęć: www.zagrodaedukacyjna.pl, Fot. Krzysztof Włodarczyk

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Źródło zdjęć: www.zagrodaedukacyjna.pl, Fot. Krzysztof Włodarczyk

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Program zajęć edukacyjnych

Lawendowa Zagroda - <u>Lovenda</u> Kujawska		Karolina Grontkowska
Leszcze 32	88-180	Złotniki Kujawskie
Województwo: kujawsko-pomorskie		

1. Temat / tytuł zajęć: Zmysłowym Szlakiem Lawendy	
2. Czas trwania zajęć: ok 2 -3h	
3. Grupa docelowa: Grupy przedszkolne Uczniowie klas I-III SP Uczniowie klas IV-VIII SP Młodzież i dorośli	4. Liczebność grupy: min. 20 max. 50 os.
5. Prowadzący zajęcia: mgr inż. biotechnologii Karolina Grontkowska (pedagog, zielarz- <u>fitoterapeuta</u>)	
6. Zakres tematyczny: - metody rozmnażania roślin - lawenda: uprawa, pielęgnacja, pozyskiwanie surowca - kulinarne zastosowanie lawendy	
7. Harmonogram/przebieg zajęć: 1. Przywitanie gości w lawendowej chatce, omówienie spraw organizacyjnych 2. Odkrywanie lawendy wszystkimi zmysłami na zajęciach terenowych, poznanie różnorodności odmian 3. Właściwości i zastosowanie lawendy – pogadanka, zerwanie bukietu z lawendowego pola 4. Wizyta w stodole, warsztaty z lawendowej młócki, przygotowanie woreczka zapachowego 5. Lawendowy poczęstunek 6. Warsztat ogrodniczy – omówienie sposobów rozmnażania roślin, przygotowanie własnej sadzonki lawendy, instrukcja opieki nad rośliną 7. Wizyta u zwierzątek i podwórkowe zabawy ruchowe na placu zabaw 8. Pamiątkowe zdjęcie na tle kwitnącej lawendy	

Źródło: pixabay

Dodatkowe atrakcje uzupełniające ofertę (możliwość dobrania):

- destylacja olejku lawendowego
- wypiekanie lawendowych ciasteczek
- ognisko

1. Pomoce dydaktyczne:
- żywe okazy różnych odmian lawendy,
  - tablice informacyjne,
  - materiały tekstylne, sita, doniczki.

2. Dodatkowe uwagi:
- Dostępność programu: w okresie kwitnienia lawendy (czerwiec/lipiec do żniw oraz wrzesień i październik).
  - Uczestnicy zabierają ze sobą własnoręcznie przygotowaną na warsztatach sadzonkę lawendy, woreczek zapachowy do szafy oraz bukiet lawendy zerwany z pola.
  - Podczas pobytu dzieci chętnie korzystają z wizyty u naszych zwierzątek (kozy, kury ozdobne, kaczki, króliki) i zabaw podwórkowych, dlatego ubiór powinien być dostosowany do warunków pogodowych.
  - Istnieje możliwość zakupu lawendowych pamiątek w sklepiku przyzagrodowym.

Podpis

Data

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Nowa podstawa programowa

Przeglądaj wygodnie aktualną podstawę programową. Wybierz etap edukacyjny, a następnie przedmiot. Podstawy programowe są aktualizowane według rozporządzeń MEN, zawierają zmiany wprowadzone w wyniku reformy z 2017 roku.

WYBIERZ ETAP EDUKACJI:

Przedszkole

Szkoła podstawowa I-III

Szkoła podstawowa IV-VIII

Szkoła podstawowa
(uczniowie
niepełnosprawni)

Branżowa szkoła I stopnia

Szkoła specjalna
przysposabiająca do
pracy

Szkoła policealna

Liceum/technikum

Źródło: www.podstawaprogramowa.pl

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Czy stodoła to też szkoła?

Przedmiot nauczania	Realizacja w Zagrodzie
Język polski (języki regionalne)	rozumienie informacji słownych, tworzenie wypowiedzi, dyskusje, rozwiązywanie zagadek, tworzenie plakatów, zadawanie pytań nowe słownictwo
Wiedza o kulturze	poznawanie elementów kultury społecznej (zachowania, zwyczaje, praktyki) charakterystycznych dla społeczności lokalnej, w której mieszkają
Edukacja plastyczna i muzyczna	dziedzictwo kultury materialnej wsi, tradycyjne zawody, rękodzieło i twórczość ludowa, kontakt z muzyką ludową – gra na instrumentach
Historia Polski	ważne osoby lub wydarzenia historyczne związane z najbliższą okolicą – pamiątki, skanseny
Wiedza o społeczeństwie	współpraca z lokalnymi instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi, poczucie tożsamości lokalnej
Biologia	poznanie różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego, a także zasad i sposobów jego ochrony

Przedmiot nauczania	Realizacja w Zagrodzie
Geografia	obserwacje i pomiary zróżnicowania przestrzennego środowiska przyrodniczego, samodzielne tworzenie mapy Zagrody, dziedzictwo przyrodnicze (pomniki przyrody)
Chemia, fizyka	zastosowanie różnych substancji w przetwórstwie, uprawie roślin i hodowli zwierząt, właściwości gleby, urządzenia rolnicze (mechanika), pozyskiwanie energii w sposób nieinwazyjny dla przyrody (np. panele słoneczne)
Matematyka	tworzenie zbiorów obiektów przyrodniczych, ważenie okazów, mierzenie wysokości roślin, liczenie zwierząt i wyliczenie procent ich liczby
Wychowanie fizyczne	ruch w terenie, udział w zawodach, wyścigach, nauka tańców ludowych
Edukacja zdrowotna	zastosowanie w życiu codziennym zasad prozdrowotnego stylu życia, uprawy ekologiczne i ich konsumpcja

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Fot. Anna Mońko

Fot. Anna Mońko

Zagadka nr 2

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich”
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Gospodarstwo edukacyjne – innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

HARMONOGRAM SZKOLEŃ

wrzesień/październik 2022 r.: cztery szkolenia stacjonarne przekazujące podstawowe informacje na temat działalności gospodarstw edukacyjnych (po jednym w województwie: kujawsko-pomorskim, lubuskim, opolskim, zachodniopomorskim).

październik 2022 r.: szkolenie online nt. projektowania programów edukacyjnych (jedno szkolenie dla czterech województw jednocześnie: kujawsko-pomorskie, lubuskie, opolskie, zachodniopomorskie).

listopad 2022 r.: spotkanie szkoleniowo-informacyjne online nt. przepisów prawnych obowiązujących przy prowadzeniu gospodarstwa edukacyjnego (jedno spotkanie dla czterech województw jednocześnie: kujawsko-pomorskie, lubuskie, opolskie, zachodniopomorskie).

styczeń 2023 r.: szkolenie pedagogiczne online (seria pięciu spotkań dla czterech województw jednocześnie: kujawsko-pomorskie, lubuskie, opolskie, zachodniopomorskie).

luty 2023 r.: szkolenie online nt. marketingu w gospodarstwie edukacyjnym (dwudniowe szkolenie dla czterech województw jednocześnie: kujawsko-pomorskie, lubuskie, opolskie, zachodniopomorskie).

Realizatorzy:

**KUJAWSKO-POMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w Minikowie**

marzec 2023 r.: szkolenie online nt. możliwości prowadzenia gospodarstwa edukacyjnego w formie organizacji pozarządowej (jedno szkolenie dla czterech województw jednocześnie: kujawsko-pomorskie, lubuskie, opolskie, zachodniopomorskie).

kwiecień 2023 r.: wyjazd studyjny prezentujący dobre praktyki w działalności gospodarstw edukacyjnych (dwa wyjazdy w różnych terminach, dla dwóch województw jednocześnie: kujawsko-pomorskie i zachodniopomorskie – pierwszy wyjazd, lubuskie i opolskie – drugi wyjazd).

maj 2023 r.: spotkanie szkoleniowo-informacyjne online – specjalista ds.: marketingu, projektowania programów edukacyjnych, przepisów prawnych, funkcjonowania organizacji pozarządowych (jedno spotkanie dla czterech województw jednocześnie: kujawsko-pomorskie, lubuskie, opolskie, zachodniopomorskie).

październik 2023 r.: konferencja online (jedna konferencja dla czterech województw jednocześnie: kujawsko-pomorskie, lubuskie, opolskie, zachodniopomorskie).

”Gospodarstwo edukacyjne – innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich”

Wyniki badań ilościowych

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Badanie: *Zagrody edukacyjne jako przykład innowacyjnej przedsiębiorczości*

M.Bogusz i J.Kania, Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie (2015)

Celem badań była ocena działalności zagród edukacyjnych jako przykładu innowacyjności w zakresie przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

Badania zostały przeprowadzone w 2015 roku, na Ogólnopolskim Zlocie Zagród Edukacyjnych.

Ankiety zostały przeprowadzone w grupie 50 respondentów, reprezentujących gospodarstwa edukacyjne na obszarze całego kraju.

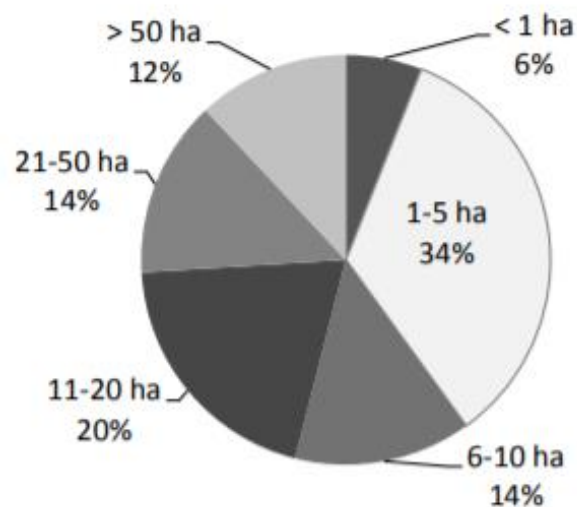
Badane aspekty:

- Zależność między działalnością rolniczą i edukacyjną
- Dodatkowe rodzaje działalności zarobkowej gospodarzy
- Struktura dochodów
- Tematyka programów edukacyjnych
- Długość wizyt edukacyjnych
- Przeprowadzone inwestycje
- Źródła finansowania inwestycji
- Opinie

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Ryc. 1. Struktura badanych zagród edukacyjnych wg powierzchni ogólnej

Rodzaj programu	Skala popularności*						Ogółem
	0	1	2	3	4	5	
Krótkie wizyty 1-3 godz.	10,0	2,0	2,0	24,0	20,0	42,0	100,0
Wizyty całodzienne (bez noclegu)	18,0	16,0	12,0	20,0	26,0	8,0	100,0
Wizyty kilkudniowe (z noclegiem)	48,0	10,0	12,0	16,0	4,0	10,0	100,0

* skala 1-5, gdzie: 0 oznacz brak, a 5 bardzo często

Tab. 1. Struktura procentowa programów edukacyjnych oferowanych w zagrodach respondentów według skali

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Zmiany w zakresie	Wzrost	Bez zmian	Spadek
Liczby osób korzystających z noclegów	23	12	2
Liczby turystów zagranicznych	14	18	2
Liczby gości poza sezonem	25	11	2
Liczby turystów weekendowych	15	18	1
Liczby wycieczek szkolnych/grup zorganizowanych	38	5	1
Długości pobytu turystów	8	18	1
Oczekiwań klientów/turystów	12	16	0
Wysokości kosztów działalności	15	15	0
Wysokość środków przeznaczanych na inwestycje	19	11	1
Wysokości ceny za noclegi/ usługi	7	27	0
Wielkości sprzedaży produktów z gospodarstwa	18	9	1
Suma wskazań	194	160	11

*respondenci mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi

Tabela 2. Zmiany w gospodarstwie od czasu rozpoczęcia działalności edukacyjnej

Źródła inwestycji	Liczna wskazań
Własne oszczędności	42
Środki pomocowe z UE	11
Kredyt w banku	9
Pożyczka od krewnych lub znajomych	6
Inne środki	5
Nie prowadzono inwestycji w ostatnich latach	2

*respondenci mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi

Tabela 3. Źródła finansowania inwestycji realizowanych w gospodarstwie

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Dziękuję za uwagę

Aleksandra Hapka

Specjalistka ds. turystyki wiejskiej i marketingu

KPODR Minikowo

Tel. 693-301-527

E-mail: aleksandra.hapka@kpodr.pl

"Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"

Projekt pn. „**Gospodarstwo edukacyjne - innowacyjna forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich**” ma na celu transfer specjalistycznej wiedzy z zakresu prowadzenia edukacji grup szkolnych w obiektach turystyki wiejskiej, bazującej na zasobach rolniczych polskiej wsi, do osób prowadzących lub zamierzających prowadzić działalność turystyczną na obszarach wiejskich, zainteresowanych prowadzeniem działalności edukacyjnej w formie gospodarstwa edukacyjnego, a także osób zaangażowanych w działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Projekt obejmuje serię szkoleń i spotkań szkoleniowo-informacyjnych, konferencję, wyjazd studyjny, badania oraz wydanie monografii i jest realizowany w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 Plan operacyjny na lata 2022-2023.

Organizator:

**KUJAWSKO-POMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w Minikowie**

Partner merytoryczny:

STOWARZYSZENIE
GOSPODARSTW EDUKACYJNYCH
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Odwiędź portal KSOW – www.ksow.pl
Zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.